

Viðmerking:

Deytt tos um slatur

hvor hefur hug at róta í gravunum eg kenni nokur sum dagliga lukta av deyða man kan kalla tey gravara men tað eru tey ikki heilt allikavæl tí tey jarða ikki tey men grava tey uppaftr møguleiga eru tey sjálvi beinagrindir sum einaferð vórðu funnar (níðri við sjóvarmálan goymd av strondini) av nokrum börnum sum seinni blivu fornfrøðingar

tey taka beinini og petti fyrri petti býta tey tey út og leggja til og taka frá sum best ber til at fanga áhuga og fólkinu eta tey og fáa bein í hálsin tí tey ikki tyggja matin lidnan og so verða tey bangin tá ið spökils kemur og vil verja seg tey renna við halanum ímillum beinini so skjótt at eingin kann siga teimum sannleikan

og at enda doyggja tey og verða beinagrindir við beini í hálsinum

Endiliga úr studningsmylnuni — heldur enn 13 milliardi á sjógv

Í fleiri ár hefur fiskivinnan biðað eftir, at politikararnir skuldu siga, um hon skuldi fáa studning. Endiliga hevur tað eydnast at semjast um, at vit ikki skulu aftur í studningsmylnuna. Hetta er fyrsta stigið til eitt sjálvstøðugt, føroyskt vælføðarsamfelag, har tað felags tilfeingið verður troyst til frama fyrri samfelagið.

Okkara høvuðsvinna má klára seg innan teir karmar, sum fólkið gjøgnum politikararnar seta henni. Vit skulu hava eitt sjálvberandi vinnulív, sum skal kasta av sær til vælføðara hjá øllum føroyingum og sum skal fylgja treytunum til umhvørvi, hagreiðing og góðsku. Hetta verður gjørt við ókísfrøðingum, krøvum til vinnuna og neyvum eftirliti við, at treytirnar verða hildnar. Og vit skulu tryggja, at útúðarvinnan, sum hevur stóran týðning fyrri økismenningina, arbeiðspláss og stovnsrøkt, fer høvi at menna seg aftur. Hetta eru boðini frá landsstýrinum, og í veruleikanum er hetta eitt gjøgnumbrót í føroyskum politikki. Hetta er tann vinnupolitikkur, sum tjóðveldisflokkurin fór til val uppá, og sum er ein uppperð við tann politikk, sum rendi samfelagið á heysin og kostaði føroyska

samfelagnum 13 milliardi krónur bara uppá 10 ár.

Tilfeingið er ogn Føroya fólks

Men vit hoyra sjálvandi beinanvegin rópinu í politiska spælinum: Tjóðveldisflokkurin hevur selt seg politiskt í stríðnum fyrri fullveldi. Nú hava teir selt tilfeingið, sum er ogn Føroya fólks. Hetta er eitt nýliberalisistiskt rák í føroyskum politikki. Íslendskir tilstandir. Og so framvegis, og so framvegis.

Tað er nú lagið, at hoyra slíkar pástandir í 1999. Tilfeingið í havinum er ogn Føroya fólks. Eins og tilfeingið í undirgrundini verður tað, tá vit hava fingið staðfest fullveldi í Føroyum.

Treytir til vinnuna

Tey, sum fáa loyvi at troyta hetta felags tilfeingið, skulu sjálvandi ganga undir ta høvuðstreyt, at tey klára seg og kasta av sær til okkara vælføðarsamfelag. Eins og vit seta oljufølgum strangar treytir, skulu vit eisini seta fiskivinnuni treytir. Vinnan skal regulera seg sjálva innan hesar treytir og harundir mugu vit eisini geva møguleika fyrri umsetilgeitt. Men veiðiloyvi, fiskidagar ella kvotur, eru

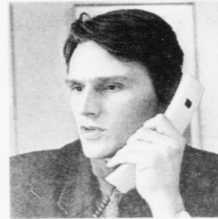
undir almennum eftirliti og tað sum ikki verður brúkt, fellur aftur til landið og har kann tað bjóðast øðrum at brúka. Tí er neyðugt at fáa eitt slag av "kvotubanka" ella eina skipan, sum vegna okkum øll regularar umsetingina av veiðiloyvum og fiskidögum til okkara felags tilfeingið.

Vit mugu sostatt fáa stíkað av og hava greiðar linjur millum vinnuna og tað almenna. Skipanin skal verða gjøgnumskygd og opin fyrri øllum, sum vilja royna seg og ganga undir almennum treytirnar.

Tað, sum vit istaðin skulu brúka almennar pengar til, er granskning, útbúgving og menning innan fiskivinnuna, og ein partur av hesum vælsignaðu 40 studningsmilliónunum verður settur av til tað.

Samhaldsfesti setur krøv til vinnuna

Hesin vinnupolitikkur kann skapa einar sjálvstøðugar Føroyar. Og hetta byggir á eitt hugsjónarligt grundarlag fyrri einum samhaldsføstum Føroyum. Samhaldsfesti merkir ikki, at vit øll skulu gjalda fyrri eitt vinnulív, sum ikki ber seg og niðurfiskar okkara felags ogn. Men samhaldsfesti merkir, at vinnan skal lata

til felagsskapin og ganga undir treytirnar frá tí almenna.

Alternatið er at oyðileggja felags ogn

Alternatið? Ja, vit hava ikki hoyrt eitt orð um vinnupolitikk frá teimum, sum nú ropa um politiskar hugsjónir. Vit kunnu t.d. spyrja, um oljupolitikkurin er ósolidariskur, tá vit loyva feløgum at troyta úr undirgrundini?

Men alternatið kenna vit. Tað er bara aftur at brúka almennar pengar, sum skuldu farið til almennaverk, heilsuverk og útbúgving, til eitt vinnulív, sum aftur koyrir okkum á heysin. Seinast kostaði tað okkum 13 milliardi. Hvussu nógv skuldi tað kosta hesaferð at beina fyrri okkara felags ogn?

Høgni Hoydal
landsstýrismaður

Nei, Óli - Jóannes tvætla ikki

Í Dagblaðnum seinasta mánaðag hevur Óli Breckmann langa grein, har hann av øllum alvi roynir at verja samfelagsskipanina á New Zealandi. Óli Breckmann hevur jú sum kunnugt stóru fyrirmyndirar í Thatcher og Reagan og nú eisini Roger Douglas og øðrum ultrakonservativum, og tað er vist í lagi sum fólkalokksmaður.

Men hann kann fyrri tað ikki forða øðrum at vísa eina atfinningarsama støðu, so leingi vit halda okkum til almennar veruleikar. Hann kann ikki leggja aðrar undir at tvætla, tá teir halda seg til turrar og sannar veruleikar um samfelagsskipanir, sum eru hansara fyrirmyndir.

Eg veit væl, at Óli Breckmann hevur verið og vitjað á New Zealandi, og eftir myndini at døma í Dagblaðnum haldi eg meg síggja, hvønn part av New Zealandi, hann hevur vitjað. Sjálvur havi eg ikki verið á New Zealandi, men eg havi gjørt mær ómak at finna tilfar og annað fram, sum eru facts og ikki tvætl.

Keldur mínar hava m.a. verið:

- „New Zealand from Welfare State to Market Society“. Le Monde Diplomatique, skrivað av Serge Halimi 1997.
- „Economic Reform in New Zealand: Comment“, skrivað av Dr. Paul Dalziel, Department of Economics and Marketing, Lincoln University, Canterbury, New Zealand. 1998.
- „The Caragata Tax Report; a Nail in the Coffin of the Fiscal Contract“, skrivað av Keith Rankin. 1998.
- „Reply to Patrick Caragata on Taxes“, skrivað av Keith Rankin. 1998.
- „The Economist“.

Her má eg arga teg eitt sindur Óli. Politiski búskaparfrøðingurin Keith Rankin kallar Caragata Tax Report fyrri ein seym í líkistuna.

Men hvat er tað so, sum eg havi tvætlað um í Krosskasti hetta kvøldið?

Fyst av øllum havi eg sagt, at eg ikki haldi, at Caragata-álitið er vísindaligt, men heldur eitt hugsjónarligt álít. Grundin er, at teir halda seg til loysnir og modellir av hugsjónarlíggum ávum, meðan ein

vísindarlig framlaga neyv-an hevði avskorið aðrar møguleikar. Caragata heldur seg sita inni við einasta sannleikanum. Caragata heldur seg til vøkru búskaparlig lyklát útann at kaga eftir ssamfelagssligu avleiðingunum.

Rætt er, at liberaliseringsátakið byrjaði undir Labour í 1984. Men tá fevndi Labour rættliga breitt og var einasta alternatið til konservativu Muldoon-stjórnu. Sjálvt Roger Douglas, sum tá var fíggiarmálaráðharri, og sum Óli so vakurt er avmyndaður saman við, rúmtist í Labour. Í dag er hann komin í rætta flokk sín - tann høggravenda Act-flokk. Tó skal sigast, at Labour-stjórnin, hóast hon gjørdi nógvur ólukkur frá 1984 til 1990, ikki rordi fakfelagsbygnaðin ella lønarlagið. Tað hava teir konservativu síðan tikið sær av.

Nokur av teimum facts, sum eg fordi fram í Krosskasti, vóru hesi:

- Privatiseringin fordi við sær, at
- telefyrirskan og jarnbreytirnar vórðu seldar til amerikanarar.

- skógbrúksvinnan varð seld til amerikanarar og japanesarar.
- bankarnir vórðu seldir til australiarar.
- tryggingin varð seld til bretar.
- flogfeløgini vórðu seld til australiarar.
- Frá januar til juli í ár fluttu 22.500 nýsælendingar til Australia fyrri at leita sær arbeiði. Fólkatálið er um 3.6 mill. fólk, so um gongdin heldur fram, so svarar tað til uml. 1%.
- Uttanlandsskuldin hækkaði við 30%, mált av BTÚ, frá mars 1984 til mars 1995.
- Talið av húsarhaldum undir fátækramarkinum fór frá 4,3% til 10,8% frá mars 1984 til mars 1994.
- 17,8% av nýsælendingum livdu undir fátækramarkinum í 1991.
- Fakfelagsrørslan er syndrað sundur.
- Alt samfelagið byggir á individualismuna.
- Einasti almenni vøkturin er lögreglan, dómstólar og fongslsverkioð.

New Zealand hevur skarað framúr við hava stór-an vøktur í ójavna seinastu árinu. Fyri fyrstu ferð í nýggja tíð hava teir fingið

ein undirklassa, tá umfatandi liberaliseringarnar vórðu framdar. Arbeiðsloysið vaks, samstundis sum almannaaveitingarnar minkaðu, og harvið gjørdist ein stórir partur av fólkinum sera illa fyrri. Gaman í, ein partur av fólkinum gjørdist nógv meira mógvandi av somu liberalisering.

Her er talan um at geva seg fult og heilt yvir til karraðu marknaðarkreftirnar, meðan vælføðin verður avmonterað.

Eg siggi tað sum Javnadarflokksins uppgávu at ávara ímóti Caragata-atlanunum so frægt, sum vit kunna.

Annars kann man nú freistast til at kalla Caragata-álitið fyrri eitt framhald av Hvítubók. Semjan um umsetilgeittina í fiskivinnuni er gott prógv um tað.

Forrestin Óli, tú ert við at fáa eitt kompleks av hesum velduga almenna sektorinum, sum tú sigur, vit hava í Føroyum í dag. Men álvaratos, spar okkum fyrri hási krukodlutárinu, tí tað, sum vit higartil hava sæð til henda sektor, meðan tú og Fólkalokkurin hava

sitið við valdið síðan 1996, er, at hann framhaldandi veksur. Tá er so hóast alt munur á tykkum og tykkara nýsælendsku stravsbrøðrum.

Eg gav partamanni tínum tey ráð, at hann kom í tingið við Caragata, so vit kunnu fáa eina ideologiska uppperð fyrri einaferð skyld. Tú kanst minna hann á tað.

Fleiri ferðir eri eg komin fram á, í tí tilfari eg havi funnið fram, orðini: „There is no real evidence to connect tax cuts to growth“ - tað er einki veruligt prógv fyrri, at samband er millum lágan skatt og búskaparvøktur.

Men tað er kanska eisini spurningur um politiska trúgv, ella kanska er tað eisini tvætl?

Jóannes Eidesgaard